MAN maar, met het alternatief zou ik helemaal niet tevreden zijn, dan verkies ik dit

PP nou ja, ik bedoel jij vindt dus alleen maar dat het enige alternatief een huwelijk is of commune of zo, je kan dus zelf kiezen

MAN nou nee, het is niet het enige, je kunt ook alleen blijven. dat is ook een alternatief

PP dat is ook zelf gekozen, daar ben je niet tevreden mee. je kunt ook kiezen met wie je verder gaat ..... pauze 7 sec.

MAN jaaaaaa

PP je kunt ook kiezen of je er niet mee verder gaat
je hebt ook gekozen dat je er niet overheen liep

MAN ja pauze 1 sec.

waarom weet ik niet

PP als je er nou wel overheen gelopen was

MAN hm, ja, je bedoelt dan was er niks gebeurd, ik had het overleefd, net zoals zij

PP ah, dat had je misschien tot denken gestemd pauze 4 sec.

MAN nou ik had ..... pauze 5 sec.

ik weet het niet
ik had misschien alleen maar gedacht, grappig, het beweegt, 't is, uh, zo gemaakt door iemand

PP ja, had je niet gedacht, waarom hij dit gemaakt had

MAN ja, het is in de buurt van het Stedelijk Museum
ik zou het waarschijnlijk met kunst in verband hebben gebracht

PP maar je moet het aan iemand kwijt. als je er weer overheen loopt kom je er weer achter je houdt je ermee bezig

MAN ja natuurlijk

PP je hebt je er nou ook mee bezig gehouden, terwijl je er niet eens overheen liep

MAN nou ja, dat komt doordat ik, uh, door u ben aangesproken, dat ik bleef staan

PP maar als je nou gewoon doorgelopen was en je had het nog een keer ontdekt, je had het nog een keer ontmoet, dit

MAN als ik teruggekomen was

PP nou ergens anders .....
dat je gewoon geen andere keus had pauze 3 sec.

MAN dat alle trottoirs zo zijn

PP nou dat het gewoon helemaal in de breedte lag, dat je er even overheen moest, niet overal, gewoon een plek

MAN ja ja, nou dan moet ik
als ik weet dat het veilig is, doe ik het wel

PP maar je weet het niet, want je dacht het hier ook

MAN maar nu heb ik gezien dat het veilig is

PP je hebt het dus van een ander gezien
je let dus wel op anderen pauze 4 sec.

MAN natuurlijk ..... pauze 11 sec.

PP ik let ook altijd op anderen

MAN maar hebt u dat gemaakt

PP nee

MAN waarom bent u hier dan

PP nou ik let op anderen
ik wil het gewoon weten
ik ben erg nieuwsgierig pauze 5 sec.

MAN bent u van mijn, uh, warpraat wijzer geworden

PP dat is aan mij tenslotte heb ik ook wat gezegd ..... pauze 14 sec.

MAN het is grappig

PP je vindt het wel fijn nou je hebt het nou ontdekt

MAN het voelt wel zacht aan

PP of zou je het niet ontdekt hebben als je er gewoon langs was gelopen

MAN waarschijnlijk niet, nee

PP je weet dat er niets meer te ontdekken is pauze 3 sec.

MAN niet veel

PP waar dacht je aan

MAN er is niet veel te ontdekken, nee

PP niet meer, omdat je zegt dat je al

MAN alles is ooit al een keer ontdekt, dus .....pauze 7 sec.

het stelt verder iets voor natuurlijk ..... het is niet groots, het is niet, uh, imponerend, spectaculair

PP alleen de grote dingen vallen je op

MAN ja

PP kleine dingen niet meer

MAN hoe zie je dat het een klein ding is pauze 10 sec.

het heeft voor mij verder geen, uh, geen enkele waarde, ik weet niet ..... pauze 5 sec.

PP jawel .....

MAN waarom .....

PP als je er steeds naar blijft kijken dan zie je het ..... pauze 22 sec.

tja voor mij wel

MAN ja
blijf je de hele middag staan om te kijken
PP ik wel, ik heb het er voor over
jij niet
MAN ik zou het ook kunnen doen, want ik heb
toch niks te doen. maar ..... pauze 5 sec.

ja het is misschien wel erg nuttig om er
naar te kijken, spanning
nou die is er al eerder over geweest
kennelijk
PP ja ..... pauze 11 sec.

MAN wat studeer je, of studeer je niet
PP waarom vraag je dat
MAN nou zomaar
PP wat ik studeer
MAN ik zou me kunnen voorstellen dat het, uh,
psychologie is
PP mja
MAN ja, klopt dat ..... pauze 4 sec.

dat is mooi
er is nog erg veel te doen in die wéten-
schap
PP ja, dus toch niet alles ontdekt
MAN oh nee ..... pauze 4 sec.

PP je zei het net .....
PP maar je kan het niet weten
MAN wat ik daar net zei, dat was alles is ooit gelijktijdig
al een keer ontdekt .....

dat is iets anders, dan met onze huidige
gemeenschap ..... en de kennis daarin, dat
alles al ontdekt is op dit moment
gelijktijdelijk is niet alles ontdekt, maar
volgtijdelijk ooit, wel, dacht ik

PP maar jij bedoelt gewoon dat als je op straat loopt, het is gewoon al gemaakt

MAN ja ach

PP er valt niks meer te beleven
waarom loop je dan nog op straat
je weet wat er komt

MAN frisse lucht

PP maar je weet wat er komt, dit wist je niet

MAN dit wist ik niet, nee
en als je me niet had aangehouden dan had ik het nog niet eens geweten, want ik loop altijd een beetje, uh, afwezig, hè
kijk, daar gaan mensen kijken

PP die mensen stappen nog speciaal uit hun auto

MAN ja ..... pauze 13 sec.

PP dat is toch wel wat
die man heeft geparkeerd gewoon

MAN ja, inderdaad
zij staat er bij stil

PP en jij staat er niet bij stil

MAN bij dit

PP het doet je gewoon niks
dat andere mensen zo iets doen ..... pauze 5 sec.

MAN ja, natuurlijk kinderen lopen over, uh geveltjes heen en zo, trappetjes
nou zo iets is dit ook, waarschijnlijk

PP alleen voor kinderen, waarom

MAN nou, mensen zijn ook wel kinderen ergens .....
blijft natuurlijk een beetje, uh, ...
wie wordt ooit volwassen, dat is ook al zo'n relatieve zaak

PP ja maar, goed, dat niveau dan waar je op een gegeven ogenblik komt

MAN dat is gewoon het patroon waarin je leeft, hè
zoveel mensen zijn er, zoveel grond is er,

zoveel vreten is er, nou klaar, voordelen,
ongelijk helaas ..... nou ja ..... pauze 7 sec.

MAN dit is, uh, een beetje spelen
maar als je het zo wilt zien, is het erg
beperkt, want dan zouden er meer van die
dingen moeten zijn, andere dingen misschien
maar ja

PP wees dan blij met hetgene wat je hebt

MAN ja, zo zou je .....

PP jij speelt er niet mee

MAN ik speel er niet mee, nee

PP waarom niet ..... pauze 2 sec.

MAN nou ja, voor mij, dat zeg ik al, ik, ik
loop niet met de stroom mee
mij interesseert het gewoon niet meer

PP je loopt wel met de stroom mee, je hebt
het net zelf gezegd

MAN ja, in bepaalde opzichten, maar, uh ..... pauze 5 sec.

in speeltuinen, nee, daar kom ik nooit

PP nou, nee, want een speeltuin is meer een
omheinde vlakte, maar dit ligt gewoon in
de straat
ja, hier kom je, tenslotte is het jouw
straat

MAN ja ergens misschien, mag er ook gebruik van
maken natuurlijk

PP ja, maar je doet het niet .....
je bent er bang van

MAN bang, nee
ja, ja, wat is dat bang
nou ja goed, omdat het in zou kunnen zakken

PP ja, je bent bang dat er iets, uh, gebeurt

MAN zijn er meer mensen die er bang van zijn
kijk die loopt er niet over heen

PP veel mensen zeggen het niet

MAN nee, nee, maar bij mij loop je ook nog het gevaar dat ik zeg wat ik niet bedoel, omdat ik, uh ..... pauze 8 sec.

PP wat

MAN geen goede, geen goede representatie van mijn leeftijd, maar ..... iemand die zo, tussen de dertig en de veertig is, die ..... valt mij altijd op, die kletsen maar een beetje in de ruimte ze kunnen vaak, uh, een mening vormen die ze in feite niet hebben ja, dat doe ik waarschijnlijk ook. klets maar een beetje een eind weg, omdat je het vraagt aan me ..... ik weet het eigenlijk, ik weet gewoon niet wat ik er mee aan moet het is, uh .....

PP nou je bent er niet eens overheen gelopen, nou goed, nou ben je er overheen gelopen

MAN ik heb het nou gezien van anderen ..... pauze 12 sec.

dat was het

PP was dat het

MAN ja, ik wens je succes in je studie ..... pauze 7 sec.

misschien dat je ....., dat je nog eens een passende functie kan krijgen in dezelfde organisatie als ik, zal wel moeten, want, uh

PP eten

MAN daarom

PP jij moet ook eten, daarom doe je het

MAN daarom doe ik het, ja ik vind, ik vind het wel aardig werk

PP ja je gaat er graag heen

MAN 90% van het werk is rot werk en 10% gaat wel

PP waarom verander je niet

MAN er is geen alternatief, ik kan niet zoveel

PP jawel ..... pauze 6 sec.

MAN een beetje optellen en aftrekken en zo

PP je kan vast wel meer

MAN nou ..... pauze 36 sec.

PP het heeft toch wel wat teweeg gebracht .....,
losgemaakt

MAN ik lees nog wel eens iets

PP je hebt het gelezen

MAN ja .....

PP heb je dit gelezen
je bedoelt je had dit gelezen, hierover

MAN nee, wel over dingen soortgelijk pauze 8 sec.

PP wat zou je nou doen de volgende keer
je loopt er wel overheen, als je terug komt

MAN nou nee, waarschijnlijk niet

PP niet

MAN ik loop waarschijnlijk niet langs dezelfde
weg terug

PP nou, maar goed, een andere keer of zo

MAN ja, ja, als ik hier weer eens langs kom,
dan loop ik er misschien overheen ..... pauze 5 sec.

en dan

PP ik vraag het alleen maar
toch wel een keus waar je loopt, dan weet
je ook waar je op loopt .....

MAN dan weet je inderdaad waar je loopt, ja

PP dat is het ..... pauze 10 sec.

MAN maar wat voor ontdekking doe je daarmee

PP wat jij daar mee doet

MAN nee jij

PP waarmee

MAN met dit

copyright S.E.D.

W O R L D W I T H I N W O R L D

de eenvoudigste vorm waarin leven zich voordoet is een bol. de schijnvoetjes van amoeben lijken daarmee in strijd, maar zij zijn als het ware de uitvalpogingen om buit binnen te halen, binnen de ronde vesting (de oudste kastelen waren ook rond van muren).
als iemand een akkertje moet uitzetten in een vrijwel onbewoond terrein, waar nog voldoende wilde dieren leven, maakt hij - waarschijnlijk zonder opzet - een ronde omheining (mooi te zien vanuit vliegtuig boven Oost-Afrika)
bij de akkeromheining ontstaat de cirkel-vorm, doordat dit de kleinste omtrek van een gegeven oppervlak is. de natuur en ook de mensen die niet anders hoeven, zijn zuinig met hun arbeid en materialen. bij de eencelligen is de bolvorm de kleinste oppervlakte rondom een bepaalde inhoud.
zolang een plant of dier niet te veel groeit is dit bolloppervlak voldoende huid voor voedselopname, ademhaling, uitscheiding. tussen eencellige en menselijke akker treden ronde vormen bij zeer verschillende lagen van organisatie op.
steeds is herkenbaar het principe van een zo groot mogelijke ruimte binnen een zo klein mogelijke begrenzing.
een zo klein mogelijke begrenzing is ook van voordeel bij verdediging van het eigen lijf of (wat niet principiëel daarvan verschilt) het eigen gebied. en dat brengt ons op een andere inspiratie van de bollen van Stuyf: de meest recente dierpsychologie (eigenlijk ethologie) waarin steeds meer sleutels gevonden worden voor nog onopgehelderd gedrag van de mens.
een van de belangrijkste nieuwe gedachten is dat de mens, net als dieren van de meest uiteenlopende verwantschappen - zoogdieren, vogels, kikkers, hagedissen, vissen, insekten, inktvissen en volgens de laatste berichten misschien zelfs platwormen - een aangeboren behoefte heeft aan een territorium.
de mens heeft het voordeel dat hij deze instinctmatige (dat betekent onuitroeibare, onafleerbare) behoefte via zijn

verstand, leervermogen, ook kan hechten aan symbolische territoria - een erkend vakmanschap, een kampioenschap hengelen, duivenkweken, een om wat voor reden danook bevredigende baan, of toch maar primitief aan een eigen tuintje. maar de toename van het aantal mensen maakt de beschikbare territoria steeds moeilijker te veroveren. steeds harder moet het gevecht er om zijn. steeds langer duurt het eer men met diploma's, doctors bullen, firmantschappen of via de steeds hogere hiërarchieën een eigen plaats verovert. steeds langer duurt de periode waarin biologisch volwassenen - dat is geladen met alle instincten - zonder territorium rondlopen. de agressie van de meest uiteenlopende groepen, maar vooral die in de dichtst bevolkte gebieden, heeft zonder twijfel eerder deze instinctmatige reden dan de al of niet rationele die men daarvoor opgeeft.
vogels die dicht op elkaar nestelen, bakenen in principe een halve bol af als territorium de ruimte die door de snavelpunt beschreven kan worden. hier zit tegelijk de ambivalentie van het territorium-instinct; wèl nijdig de soortgenoot wegpikken van het eigen centrum, maar ook dat centrum zò dicht bij de anderen plaatsen dat de territoria elkaar raken (vaak liggen buiten de kolonies grote stukken onbewoond terrein).
in principe is het heel eenvoudig. de bol van Stuyf is een steen die men in een vijver werpt. de zin van het experiment is om te bekijken hoe de daardoor opgewekte kringen in de buitenwereld verlopen en wat er binnen de bol gebeurt.
ten opzichte van de mieren-wereld buiten betekent de bol een inbreuk, een uitdagende aankondiging van een vreemd territorium. de bolvorm betekent dat men het contact met de buitenwereld zo klein mogelijk wenst.
de eerste vraag is: hoe reageert de buitenwereld. wat er binnen de bol gebeurt is een tweede vraag. onafhankelijk van elkaar ziet men de behoefte ontstaan om te kijken wat er met de mens gebeurt in kleine, geisoleerde, op elkaar aangewezen gezelschappen: groepstherapie, sensitivity training, happenings.
misschien op de achtergrond de vraag wat er gebeurt met ruimtevaarders, die zo geisoleerd, zo sterk op elkaar aangewezen een autarkie moeten wormen. onbewust de vraag of het wel waar is van de hel van Sartre.

D. Hillenius

